

Sygn. akt I CSK 4589/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie

przeciwko P. S. i A. S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 października 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 12 października 2021 r., sygn. akt I ACa 266/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od P. S. i A. S. solidarnie na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwani P. S. i A. S. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 12 października 2021 r., zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołali się nieważność postępowania ze względu na wadliwy skład Sądu drugiej instancji oraz nienależyte umocowanie pełnomocnika strony powodowej. Ponadto wskazali, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, tj. istnieje

potrzeba wykładni definicji „siły wyższej” zawartej w Załączniku nr 9 do Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego obszarów wiejskich” w odniesieniu do osób fizycznych w przypadku niezdolności osoby fizycznej do pracy i rozstrzygnięcia wątpliwości czy w powyższym przypadku wymagane jest, aby owa niezdolność spełniała następujące przesłanki, tj.: 1) czy musi to być niezdolność ogólna do pracy, czy też niezdolność obejmująca niezdolność do pracy w rolnictwie, 2) czy przesłanka zastosowania szczególnego przypadku „siły wyższej” przewidzianego przez ustawodawcę, tj. niezdolności do pracy osoby fizycznej jest wymóg jej nieprzewyciężalności, czy też w przypadku niezdolności osób fizycznych do pracy, jest to przypadek szczególny względem pierwotnych przesłanek wymienionych na początku definicji siły wyższej zawartej w Załączniku i nie zachodzi już obowiązek udowodnienia jej nieprzewyciężalności oraz 3) czy przypadki „siły wyższej” zdefiniowane w sposób enumeratywny wobec osób fizycznych przez ustawodawcę w drugiej części Załącznika są okoliczności o charakterze szczególnym wobec ogólnych przesłanek wystąpienia zdarzenia o charakterze siły wyższej wymienionych w pierwszej części Załącznika. Kolejnym zagadnieniem prawnym jest, zdaniem skarżących, konieczność przesądzenia, czy jeżeli interpretacja umowy może prowadzić do wniosków, że jest ona wewnętrznie sprzeczna, to należy rozstrzygnąć kogo powinny obciążać negatywne konsekwencje tego stanu rzeczy, tj. czy powinna to być strona, która była odpowiedzialna za zredagowanie jej ostatecznej treści oraz która narzuciła jej treść słabszej stronie umowy a dodatkowo, czy sąd powinien dążyć do przyjęcia takiej wykładni, która usuwałaby ewentualne wewnętrzne sprzeczności umowy.

W odpowiedzi na skargę powód wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sformułowane przez skarżących zarzuty wskazujące na nieważność postępowania nie uzasadniają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżący uzasadniają nieważność postępowania udziałem w składzie Sądu

Apelacyjnego sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, działającej w aktualnym składzie, odwołując się także do uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20.

Jednak po pierwsze, wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie U 2/20 orzekł, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jest niezgodna z art. 179, 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i 2 Konstytucji RP, art. 2 i 4 ust. 3 TUE oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Po drugie, zgodnie z pkt 2 tej uchwały sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Uszło więc uwadze autora skargi, że uchwała z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 – niezależnie od oceny trafności zawartej w niej argumentacji – nie przewidywała jakiegokolwiek automatyzmu w odniesieniu do skutków zasiadania w składzie sądu sędziego sądu powszechnego, powołanego na stanowisko w okolicznościach wskazanych w tej uchwale. Ocena ta – według poglądów Sądu Najwyższego zaprezentowanych w uchwale z 23 stycznia 2020 r. – powinna być dokonywana indywidualnie w stosunku do konkretnego sędziego przy uwzględnieniu zindywidualizowanych okoliczności sprawy. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał bowiem, że w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych mechanizm ustalania istnienia przesłanek z art. 379 pkt 4 k.p.c. powinien polegać na ocenie wadliwości zarówno poszczególnych postępowań konkursowych, jak i okoliczności odnoszących się do samych sędziów biorących w nich udział oraz charakteru spraw, w których orzekają lub orzekały sądy z ich udziałem. Muszą być spełnione obiektywne warunki postrzegania sędziego jako bezstronnego i niezawisłego, czyli należy się odwołać do wzorca normatywnego

modelowego obserwatora, który nie może być utożsamiony z subiektywną oceną dokonywaną przez strony postępowania lub opinię publiczną w konkretnej sprawie. Należy uwzględnić szereg kryteriów, w tym wyższy stopień wymagań w stosunku do sądów wyższych szczebli, ocenić czy powołanie nastąpiło po raz pierwszy, czy jest wynikiem przejścia awansowego do sądu wyższego rzędu. Mieć należy na uwadze możliwość złożenia wniosku stron o wyłączenie sędziego w toku postępowania i brak zastrzeżeń w tym czasie nie może pozostawać bez wpływu na następczą ocenę, czy doszło do naruszenia standardu bezstronności i niezawisłości sądu. Znaczenie mogą mieć też okoliczności dotyczące samego sędziego, np. jego zaangażowanie w jednostkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub innych organach wykonawczych (pkt VII uzasadnienia uchwały).

Jednak autor skargi, powołując się na uchwałę z 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20, nie wskazał na jakiegokolwiek konkretne okoliczności (poza powołaniem sędziego przez Krajową Radę Sądownictwa po zmianach ustawowych), które mogłyby prowadzić w świetle tej uchwały do wniosku o istnieniu obiektywnie uzasadnionych wątpliwości co do wskazanego w skardze sędziego, a tym bardziej do sformułowania wniosku o nieważności postępowania (zob. podobnie postanowienie Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21; por. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 stycznia 2019 r., III CZP 94/19; z 17 lutego 2022 r., I CSK 1723/22; z 17 lutego 2022 r., I CSK 1868/22). Powołanie sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa nie jest bowiem okolicznością, która samodzielnie może prowadzić do przyjęcia, że postępowanie z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością w rozumieniu art. 379 k.p.c. W tym stanie rzeczy przytoczona przez autora skargi kasacyjnej przyczyna przyjęcia tej skargi do rozpoznania w postaci nieważności postępowania nie tylko nie została wykazana, ale nawet uprawdopodobniona.

Nie przekonuje również wywód dotyczący nienależytego umocowania pełnomocnika powoda (art. 379 pkt 2 k.p.c.). Po pierwsze, niezwyfikowanie przez Sąd, czy pełnomocnik procesowy, któremu udzielone zostało pełnomocnictwo na czas trwania stosunku pracy, pozostawał w tym stosunku nie może stanowić

samoistnej podstawy nieważności postępowania, o jakiej mowa w art. 379 pkt 2 k.p.c. Dopiero ustalenie, że stosunek pracy ustał w toku postępowania otwierałoby pole do rozważań o nieważności postępowania. Po drugie, jak wynika z akt sprawy (zaświadczenia o zatrudnieniu – k. 770, 780), pełnomocnicy powoda nadal pozostają w stosunku pracy.

Natomiast istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Skarżący zaniechali uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej w zakresie przedstawianych zagadnień prawnych. Uzasadnienie to bowiem ogranicza się jedynie do ich sformułowania (k. 3-4 skargi kasacyjnej). Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest natomiast odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń. Wniosek ten podlega analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, mimo że argumenty mogą być podobne (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2020 r., I CSK 380/19).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz stosownie do art. 98 § 1 i § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 265) obciążył pozwanych kosztami postępowania kasacyjnego.

[as]